

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 12

Fylke: Vestfold

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Borre

Emne: Gamal engkultiv

Bygdelag:

Oppskr. av: Andreas Røpeid

Gard:

(adresse):

G.nr. Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Olav Tuffe, 82 år, bonde på Tuffe

SVAR

Ludvig Sem, f. 1887 på Husjebekk i Borre, bonde på Vike sidan 1927. Namnet på Sem i Borre.

1. Det heiter eng. Det einaste som der er av utslakke i Borre er vassbænnar ved Borre vatnet. Dei vart slakt, eller L.F. kunne dei vera oppi og av gje. Det har vore lokke til poteter i skogen og vaulage rønningar, men dei vart aldri nytta til slakt om dei vart nedlagt.

ekre:

O.T.: I den tida då dei ikkje sadde grasfrø var det ekre det som vart gjennlagt. Første året heitte det blomekre.

L.F.: ekre er nytta i ord som myekre. Dessutan vart det nytta om nypløgd velt, i motsetnad til oppkast som det heiter 2. året ein pløgg. 3. året og seinare heiter det åpen jord.

Det heiter gjennlegg, å legge igjen eller til. Eller O.T. får ein same tyding om ein slakke: Det er gjædda dr.

Naturleg eng der kjøpefrøet er gått ut, heiter velt. Du veiks det velt. den berke jorda nedanfor trær.

Det heiter veltkrog eller veltkrog. L.F.: graset frå vassbænnane heiter vasskrog. Røstopp og Siv

som vart tatt til fôr, vart ikkje kalla høy.

2. O.T. svora nei på spørsmålet om revsking; det kringst ikkje. L.S. kjend det. Dei braun kvisten inne på enga.
3. Det var ikkje noko råd mot mose, amme om pløgen. Det vart ikkje sådd graspro i tyum eng, herre i særleg gjerlegg og eller istråus (istråna). O.T.: Kring 1900 eit år var det svara istråna; då vort det som regel pløgd. Ungen av dei kjennar nokon som lag igjen utan å så. L.S. veit at det kring 1860 var vanleg å så i hans slekt. Begge kjennar til at det vart sådd hams (kløver); L.S. har gjort det sjølv, O.T. seier det vort gjort i 1880-åra.
4. Fra L.S.: Tre- og stengrøfter var vanlege for 100 år sidan. Tregrøftene vart dekkte med ~~stev~~ ^{briske eller osv.}. Matsråd O.V. Erichsen på Sem nedre drev mykje med grøfting. Vatning av eng ukjent. L.S.: Det var ikkje rekna for noko fordel at det vort flaum innover vassbarmane. Det kunne koma inn om hausten og laga istråna. Sjå tilslutt.
5. Enga vart ikkje gjødsle med naturleg gjødsel.
6. Jell bost.
7. L.S.: Siget frå dyuga heitte dyuge trekken. Begge: Det jordstykket som fekk siget over seg, heitte sekta. O.T. meinte at ein og kunne bruka volten eller volten med frå dyuga om dette jordstykket, men sekta vart mest brukt. Dei andre spørsmåla var det negativt svar på. O.T. meinte at graset på sekta ikkje var bra, men det var god jord dr.
8. Jell bost.
9. Enga vart mykje beitt om viren utan dersom ein

i mair for fôr.

One brukte vart alt leitt, eller L. J. kunne ein spara
nyeng. Dei gjette for åkeren

10. Det er ikkje anna skiffe i dette murr at dei må gjerdre
i staden for å gjeta.

11. o. f. Kvi skulle slo ut røkene, men det var ikkje alltid
det vart gjort. Det var best å gå berika ein hoggaffel.

L. J.: Y eldre tid slo dei ut røkene med ~~tre~~ klubbene.

Klubbene hadde eit hovud på om lag 25 cm. med skaff.

Det låg slike klubbene på østre Saune då foreldra til L. J.

kom dit i 1894. Etter det L. J. veit, slov kide på saune

hovudgard alltid ut røkene den dag i dag - han er

svot nøgje på det. L. J. trur at det vert gjort
med klubbene. Kelles er det stort sett gått er brukte.

L. J. kjennur ikkje nokk svs namn på klubbene.

12. Det er vauleg med sommarfjøs, men fleire gardar har
ikkje hatt det og mange er nedlagt no. På luffe er det
sommarfjøs; det står ikkje så brukt frå garden og
jodet i utkanten av hauna. Etter L. J. var det nokre
som hadde sommarfjøset bliune på garden.

Fjørela frå sommarfjøset vart brukt på jodet på
vauleg måte.

13-18. Felle bort.

19. et kott: et ~~innkjert~~ jordsykke avgjerot frå jodet
men med høve til å gå inn i stauen. (o. f.)

Samme-teppe var eit stykke skreim og delvis
vars-sjukt jord som høyrde til Saune hovudgard.

Det var på 80-90 mål, og o. f. tykkjast lingsa at
det var innkjert.

innlaget: eit innkjert jordsykke, er kjent
som bruks- og lokalitetsnamn i Slagen og Borre. o. f.

Kjennur ordet Peterstolen som varne på staden
der sabra ligg (sjå 20). o. f.

20. Kjennur ikkje sate i Borre

9667

21. Ukjent

O.T. merite die soq på det torn ein fordel at vækset
fløgende over vassstrømmen. Og die vor spvvt gjevne.

5883

9667